ጥንቸል እና ዔሊ አዲስ ታሪክ

የጥንቸልን እና የዔሊን ስም ሣነሣ ሁላችሁም የሩጫ ውድድራቸው ነው ትዝ የሚላችሁ፡፡ ሕንዶች ይህንን በጤና አያዩትም፡፡ ዔሊ ይህንን ውድድር ያሸነፈቺው በችሎታ ሳይሆን በወዳጇ ላይ በሠራቺው ተንኮል ነው ይላሉ፡፡ ሁለቱም በአንድ ጫካ ውስጥ ተስማምተው እና ተዋድደው፣ ተደጋግፈው እና ተመካክረው የሚኖሩ ነበሩ፡፡ ውድድሩም የተዘጋጀው ለመዝናናት እና ለአካል ብቃት እንጂ ለጠላትነት አልነበረም ባይ ናቸው፡፡ ሕንዶቹ፡፡

ግን ምን ያደርጋል፤ በጥባጭ ካለ ማን ጥሩ ይጠጣል ይል የለ የሀገሬ ሰው፡፡ አንዷ ዔሊ በሠራቺው ተንኮል በዔሊ እና በጥንቸል ቤተሰብ መካከል ጠላትነት ነገሠ፡፡ «ጥንቸል ውድድሩን ማሸነፍ ትችል ነበር፡፡ ነገር ግን ዔሊ እጅግ ወደ ኋላ ስለቀረች እርሷን ትታት መሄድ አልፈለገቺም፡፡ አንድ ነገር ብትሆንስ ብላ አሰበች፡፡» አሉ ሕንዶች ተረቱን ሲያሳምሩት፡፡ «ጥንቸል እንደ ዔሊ ጥሎ ማለፍ አታውቅም፣ ይዞ ማለፍ እንጂ፡፡» አሉና ጨመሩበት፡፡

ጥንቸል የተኛቺው ብዙ ዘመን ስሟ ሲጠፋ እንደኖረው በትዕቢት እና ማንም አይደርስብኝም በሚል ስሜት አልነበረም፡፡ ዔሊን ለመጠበቅ ብላ እንጂ፡፡ ታሪክ በየፈርጁ ይባል የለ፡፡ ዔሊዎች ናቸው አሉ ይህንን ታሪክ የፈጠሩት፡፡ እኛ ለመቅደም አስበን ሳይሆን ጥንቸል ስለተኛች ላለመቀስቀስ ብለን ነው ይላሉ፡፡ እንግዲህ ታሪክን ጥንቸሎች ሲጽፉትና ዔሊዎች ሲጽፉት እንዲህ ያለ ልዩነት ያመጣል፡፡ ሲተኙ ችግር ውስጥ መውደቅ ደግሞ በጥንቸል አልተጀመረም፡፡ ታላቁ ሰው ኖኅም የወይን ጠጅ ጠጥቶ በተኛ ጊዜ ነበር ልጁ ካም የአባቱን ራቁትነት ያየው፡፡ ከሰዶም እሳት የተረፈው ሎጥስ ቢሆን ወይን ጠጥቶ በተኛበት ጊዜ አይደል እንዴ የገዛ ልጆቹ ከርሱ የፀነሱት፡፡

ጥንቸልም እንዲሁ ነው የሆነችው፡፡ ውለታ ቢሷ ዔሊ በችሎታዋ ሳይሆን በተንኮል ማሸነፍ ስለ ፈለገች እርሷን ለመጠበቅ በተቀመጠችበት በዚያው ዕንቅልፍ የወሰዳትን ጥንቸልን ሳትቀሰቅሳት በጎንዋ ቀስ ብላ አልፋ ውድድሩን አሸነፈች፡፡ ማሸነፍ ደስ የሚለው ውድድሩ ሰላማዊ ሲሆን ነው፡፡ ተንኮል እና ሤራ ያለበት ውድድር አንደኛው የሚያሸንፈው ሌላኛውን ሠውቶ ነው፡፡ ሕንዶቹ ታድያ «ሰው ወዙን፣ ጉልበቱን፣ ገንዘቡን፣ ዕውቀቱን እና ጊዜውን ሠውቶ እንጂ ወዳጁን ሠውቶ ማሸነፍ የለበትም» ባይ ናቸው፡፡ ያድርገው እንላለን እኛም፡፡

እኛስ ብንሆን አንደኛው ብሔረሰብ ሌላውን፣ አንዱ ፓርቲ ሌላውን፣ አንዱ መሪ ሌላውን፣ አንዱ እምነት ሌላውን፣ አንዱ ነጋዴ ሌላውን፣ አንዱ ምሁር ሌላውን፣ አንዱ አገልጋይ ሌላውን፣ አንዱ አርቲስት

dkibret@gmail.com

ሌላውን፣ አንዱ ደራሲ ሌላውን፣ አንዱ ባለ ሀብት ሌላውን፣ አንዱ ባለ ሥልጣን ሌላውን እየሠዋ ቢያሸንፍ መች ደስ ይለናል፡፡ ይህንንማ ነፍሳቸውን ይማረውና ከበደ ሚካኤል

አንድ የፋኖስ መብራት በሥራው የኮራ

እንዲህ ሲል ተጣላ ከብርጭቆ ጋራ

እያሉ «ፋኖስ እና ብርጭቆ» በተሰኘው ጥንታዊ ግጥማቸው በኩል መክረውን የለምን? ፋኖስ ብርጭቆውን ሠውቶ አሸንፋለሁ ሲል ድምጥማጡ መጥፋቱን ነግረውናልኮ፡፡

በታሪካችን ውስጥ አንዱ ሕዝብ በሌላው ላይ ተረማምዶ፣ ባህሉን እና ታሪኩን አጥፍቶ፣ ነገሥታቱን እና መኳንንቱን አሥሮ፣ ሀብቱን እና ንብረቱን ዘርፎ፣ ልጆቹን እና ሚስቱን ወስዶ የከበረበት እና የገነነበት ታሪክ ሞልቷል፡፡ አንዳችን ከሌላችን ጋር መኖር ብቻ ሳይሆን አንዳችን በሌላችን መሥዋዕትነት ያሸነፍንበት ታሪክም አለን፡፡ በአንድ በኩል ደግሞ እኛ የዛሬዎቹ ኢትዮጵያውያን የተሠራነው በሀገሩቱ ውስጥ በየዘመናቱ በተደረጉት ጦርነቶች መሆኑን መርሳት የለብንም፡፡ ይህንን መሳይ ታሪኮቻችን በተለይም በአሁኑ ዘመን በየቦታው ክብር አግኝተው እየተተረኩ ይገኛሉ፡፡

እገሌ የተባለ ብሔር ብሔረሰብ ገዝቶሃል፣ ነድቶሃል፣ አሥሮሃል፣ በዝብዞሃል፣ ጨቁኖሃል፣ ዘርፎሃል፣ ሸጦሃል፣ ለውጦሃል እያሉ የሚተርኩ ታሪኮች በይፋ እየወጡ ነው፡፡ ትውልድ የቂምን ታሪክ ቋጥሮ ጥርስ እየተናከሰ እንዲኖር የሚያግዙ መጻሕፍትም ይታተማሉ፡፡

እንዲህ መሳይ ታሪኮች የሀገራችን ክስተቶች ብቻ አይደሉም፡፡ በየሀገሩ በየዘመናቱ የዓለምን ሕዝቦች ያጋጠሙ ችግሮች ናቸው፡፡ እንግሊዝ ብንሄድ የዌልስ፣ የስኮትላንድ እና የአየርላንድ ሕዝቦች በእንግሊዝ ሕዝቦች ላይ ተመሳሳይ ቅሬታ አላቸው፡፡ የአሜሪካ አፍሪካ አሜሪካውያን የካውካስ ዘር በሚባሉት ነጮች ላይ እንዲሁ ይተርካሉ፡፡ የአውስትራልያ አብሮጅያኖች በአውስትራልያ ነጮች መከራ ያዩባቸውን ታሪኮች ያነሣሉ፡፡

በየሀገራቱ መሥዋዕትነት የከፈሉ መከረኛ ሕዝቦች አሉ፡፡ ሀገሪቱ እንድታድግ፣ ሀብት እንዲከማች፣ ነጻነት እንዲከበር፣ ብልጽግና እንዲትረፈረፍ ያደረጉ፤ ነገር ግን የበይ ተመልካች ሆነው የመከራውን ገፈት የቀመሱ፡፡ እነርሱ በየዋሕነታቸው በቅንነታቸው፣ ነገሮችን በተንኮል ዓይን ባለማየታቸው፣ የተጎዱ ሕዝቦች አሉ፡፡

ታድያ የእነዚህ ታሪክ መነገሩ፣ የደረሰባቸው ገፍ መተረኩ፣ መገለጡ እና ለትውልድ ትምህርት እንዲሰጥ መደረጉ ችግሩ ምንድን ነው? እነርሱ ሲደርስባቸው የቻሉትን እናንተ ሲነገር መቻል ለምን አቃታችሁ? ይህንን እውነት ልንሸሸውስ እንችላለንን? ሌሎችም ጥያቄዎች ይነሣሉ፡፡

እውነት ነው፡፡ እውነትን መሸሽ አይቻልም፡፡ የትናንቱ ታሪካችን በጎውም ሆነ ክፉው ግልጥልጥ ብሎ መውጣት አለበት፡፡ ብርታታችንን አቅፈን፣ ድክመታችንን ነቅፈን መጓዝ እንድንችል በሚገባ የትናንት ጉዟችንን መፈተሽ አለብን፡፡ ዋናው ነገር የምንፈትሽበት ዓላማ ነው፡፡ ዓላማችን ቂምን ለመቋጠር እና ዓይን ስለ ዓይን፣ ጥርስም ስለ ጥርስ የሚለውን የሐሞራቢ ሕግ ለመተግበር ከሆነ ጨቋኝን በጨቋኝ፣ ገዥንም በገዥ ከመተካት ያለፈ ፋይዳ የለውም፡፡ የፊልሙን ጽሑፍ አንድ አድርጎ ተዋንያኑን መቀያየር ነው የሚሆነው፡፡ ትናንት አማራው የሠራውን ድራማ ዛሬ አሮሞው እንዲሠራው፣ ትናንት ትግሬው የሠራውን ድራማ ዛሬ ወላይታው እንዲሠራው ማድረግ አሮጌን ፊልም በአዳዲስ ተዋንያን እንደማየት ነው፡፡

ዓላማው ከትናንቱ መጣጣል ተምሮ የዛሬን አካሄድ ወደ መደጋገፍ እና መረዳዳት፣ መተጋገዝ እና መግባባት ለመለወጥ ከሆነ ግን ይበል ነው፡፡ ሕንዶቹ የዔሊን እና የጥንቸልን ሁለተኛ ክፍል ተረት እንዲህ ብለው ነው የሚነግሩን፡፡

ከብዙ ትውልዶች በኋላ ሁለት የዔሊ እና የጥንቸል ወጣቶች ዛፍ ሥር ተገናኙ፡፡ የአባቶቻቸውን የቂም ታሪክም ማውራት ጀመሩ፡፡ «ለምንድን ነው ግን የእኔ እና የአንተ ቤተሰቦች የማይገናኙት፣ ለምን ይጠላላሉ?» ሲል ዔሊ ጥንቸልን ጠየቀው፡፡ እውነቱን ነው አንዳንድ ነገሮችንኮ እየሁኑ መሆናቸውን እንጂ ለምን እየሆኑ እንደሆነ የምናውቀው ነገር የለም፡፡

«በድሮ ዘመን የአንተ እና የእኔ ጥንተ ጥንት አያቶች ውድድር ገጥመው ነበር፡፡ የእኔ ጥንተ ጥንት አያት ሮጠችና ያንተን ጥንተ ጥንት አያት ቀደመቻት፡፡ ነገር ግን እርሷን በዚህን ያህል ርቀት ጥላ መሄድ አልፈለገቺም፡፡ ተጣጥሎ መጓዝ ቂምን እንጂ ደስታን አይፈጥርምና፡፡ እናም አንድ ዛፍ ሥር ቁጭ ብላ ጠበቀቻት፡፡ በዚያውም ዕንቅልፍ ወሰዳት፡፡

የአንተም ጥንተ ጥንት አያት ቀስ ብላ ስትደርስ የእኔ ጥንተ ጥንት አያት ተኝታ አየቻት፡፡ እርሷን ሳትቀሰቅስ ድምጿን አጥፍታ አለፈቻትና አሸነፈች፡፡ ጥንተ ጥንት አያትህ ያሸነፈቺው በእኔ ጥንተ ጥንት አያት መሥዋዕትነት በመሆኑ ቤተሰቦቻችን ቂም ተያያዙ፡፡ የተደረገባቸውንም እያሰቡ ሊስማሙ አልቻሉም» አለው፡፡

ወጣቱ ዔሊ የአያቱ ተግባር አናደደው፡፡ «ልክ ነው» አለ፡፡ «ማንም በሌላው መሥዋዕትነት ማሸነፍ የለበትም፡፡ ራስህን አንጂ አንዴት ሌላውን ትሠዋለህ፡፡ አያቶቻችን እዚህ ላይ ተሳስተዋል፡፡ እኛ ግን የእነርሱን ስሕተት መድገም የለብንም»

«ይህኮ አንድ ጊዜ የሆነ ነገር ስለሆነ ልትለውጠው አትችልም» አለው ጥንቸል፡፡

www.danielkibret.com

«ልንለውጠውማ እንችላለን» አለው ዔሊ፡፡ «የማይለወጥ ፈጣሪ ብቻ ነው፡፡ ያኛውን ታሪክ የሚያስረሳ አዲስ ታሪክ በመሥራት ልንለውጠው እንችላለን፤ዐዋጅ በዐዋጅ፣ ድል በድል፣ ታሪክም በታሪክ ይሻራል፡፡» ዔሊ ከድንጋዩ ውስጥ ራሱን አሥግጎ አወጣ፡፡

«እስኪ እንዴት አድርገን?» ጥንቸል ጠየቀ፡፡

«እኔ እና አንተ ነን መለወጥ የምንችለው፡፡ እኛ ከቀደምቶቻችን በጎ በጎውን እንጂ ሌላውን የመውረስ ግዴታ የለብንም፡፡ እነርሱ በዘመናቸው ኖረው በዘመናቸው መልካም የመሰላቸውን ሠሩ፡፡ ዛሬ ላይ ስናየው ያ ስሕተት ሆኖ ተገኘ፡፡ እኛም በዘመናችን ኖረን በዘመናችን መልካም የሆነውን እንሥራ፡፡ እነርሱ ወደኛ ዘመን መጥተው ሊኖሩ እንደማይችሉ ሁሉ እኛም ወደነርሱ ዘመን ሄደን ልንኖር አንችልም፡፡ ያኛውን ውድድር ተወው፡፡ አሁን እኔ እና አንተ በአዲስ ውድድር አዲስ ታሪክ እናስመዘግብ፡፡»

«እውነትክን ነው» አለ ጥንቸል፡፡ «እድሜ ልክ የጥንቱን ውድድር ብቻ እያነሡ ሲያወሩ እና ሲማረሩ መኖር ጥቅም የለውም፡፡»

ይህንን ሲነጋገሩ በእንስሳት መካከል የሚደረግ የሩጫ ውድድር ዜና ሰሙ፡፡ ሁለቱ በአንድ ላይ ለመወዳደር ተመዘገቡ፡፡

ውድድሩ የጫካው ንጉሥ ከሆነው ከድብ (ከቦፑ) መኖርያ ተነሥቶ የጫካው የፖሊስ አዛዥ አስከ ሆነው እስከ አውራሪስ (ሮሆ) መኖርያ የሚደርስ ነው፡፡ በውድድሩ መንገድ ላይ ሜዳ፣ ጫካ እና ወንዝ አለ፡፡ ተወዳዳሪዎች ይህንን ሁሉ ማቋረጥ ይጠበቅባቸዋል፡፡

በማግሥቱ ውድድሩ ተጀመረ፡፡ የጫካው ንጉሥ ቦፑ ፊሽካውን ሲነፋ ጥንቸል ፈትለክ ብላ ሮጠች፡፡ እንደ አያቷ ግን ብቻዋን አልነበረችም፡፡ ዔሊን በጀርባዋ አዝላት ነበር፡፡ ጥቂት ድካም እና ጫና ቢሰማትም አዲስ ታሪክ በማስመዝገቧ እየተደሰተች ችግሩን ረሳችው፡፡ ጥንቸል ወንዙ ዳር ስትደርስ ሌሎች እንስሳት ቀድመዋት አገኘች፡፡ ነገር ግን ውኃው እጅግ ቀዝቃዛ በመሆኑ ማንም ሊገባበት አልደፈረም፡፡ አንዳንዶቹም የውኃውን ጥልቀት መገመት ስላልቻሉ ፈርተው ዳር ቆመዋል፡፡

ጥንቸልም ዳር ደርሳ ቆመች፡፡ ይኼኔ ዔሊ አስደሳች ሃሳብ አመጣች፡፡ «አሁን የኔ ተራ ነው፡፡ የአያቴን ስሕተት የማስተካክልበት ተራዬ አሁን ነው» አለቻት ጥንቸልን፡፡ ወዲያው ዔሊ ጥንቸልን በጀርባዋ አዘለቻት፡፡ በጠፍጣፋ እግሮቿ እየዋኘችም ወደ ወንዙ ውስጥ ገባች፡፡ ጥንቸልም በዔሊ ጀርባ ላይ ተፈናጥጣ በደስታ ወንዙን ስታቋርጥ የወንዙን ዐሦች እና የሰማይን አዕዋፍ የሳበ መዝሙር ትዘምር ነበር፡

: በዔሊ እና በጥንቸል መካከል ያለው ቂም መፋቁን እና አዲስ ታሪክ መመዝገቡን እያዩ እንስሳቱ ሁሉ ከወንዙ ማዶ ቀሩ፡፡

ዔሊ ወንዙ ዳር ደረሰች፡፡ ጥንቸልም ወረደች፡፡ አሁን ደግሞ በተራዋ ጥንቸል ዔሊን አዘለቻትና ወደ ጫካው ፖሊስ ወደ ሮሆ መኖርያ ደረሰች፡፡ ማንም አልቀደማቸውም፡፡

በማግሥቱ የሽልማት ሥነ ሥርዓት ተዘጋጀ፡፡ የጫካው ፕሬዚዳንት ሼሩ ሼር ከሃን ወደ መድረኩ ወጣ፡፡ ለጥንቸል እና ዔሊም መጠን የሌለው ሽልማቶችን ሰጣቸው፡፡ አንደኛ ስለወጡ፣ ሪከርድ ስለ ሰበሩ፣ ስለ ተባበሩ፣ ታሪክ ስለቀየሩ፣ ምኑ ቅጡ፡፡

ከሽልማቱ በኋላ ሼሩ ሼር ከሃን እንዲህ አለ «ወገኖቼ ከዘመናት በፊት የዔሊ እና የጥንቸል አያቶች እንደዚሁ ተወዳድረው ነበር፡፡ ያኔ ግን አንዱ በሌላኛው ላይ በሠራው ተንኰል ነበር ማሸነፍ የተቻለው፡፡ አንዱ አንዱን ሠውቶ አንደኛ ወጣ፡፡ ሽልማቱንም ለራሱ ብቻ ወሰደ፡፡ ይህ ግን ለማናቸውም አልጠቀመም፡፡ ቂምን ከማምጣት በቀር፡፡ አሁን ግን የልጅ፣ ልጅ፣ ልጅ፣ ልጆቻቸው ይህንን ታሪክ በዓይናችን ፊት ቀየሩት፡፡ ያኔ አንዱ ያንዱን ድክመት ተጠቅሞ አሸነፈ፡፡ ዛሬ ግን የአንደኛው ጥንካሬ ከሌላኛው ጋር ተባብሮ ሁለቱም አሸነፉ፡፡ ያኔ ጥሎ ማለፍ ነበር፤ አሁን ይዞ ማለፍ ሆነ፡፡ ያኔ በድክመታቸው ተጠቀሙ፣ ዛሬ ግን ከድክመታቸው ተማሩ፡፡ አንዱ ሌላውን እንዲወድቅ ሳይሆን እንዲያሸንፍ በመርዳቱ ሁሉም አሸነፉ፡፡»

እንስሳቱ ሁሉ ጫካው አስኪናጋ ድረስ አጨበጨቡላቸው፡፡

www.danielkibret.com